

Ramon Palau
Jordi Mogas
(eds.)

La competència digital docent al màster de formació del professorat de les universitats de Catalunya

La competència digital docent
al màster de formació del professorat
de les universitats de Catalunya

Ramon Palau
i Jordi Mogas (eds.)

La competència digital
docent al màster de
formació del professorat de
les universitats de
Catalunya

Col·lecció Universitat

Títol: *La competència digital docent al màster de formació del professorat de les universitats de Catalunya*

Aquest treball és resultat del projecte finançat «CerTICDocent: certificació de la competència digital docent del professorat d'educació secundària en formació inicial» (2020 ARMIF 00006). Els capítols han estat proposats per responsables i professorat implicat en el MUFP de les diverses universitats de Catalunya que ofereixen aquests estudis.

Primera edició: desembre de 2022

© Ramon Palau Martín i Jordi Mogas Recalde (eds.)

© D'aquesta edició:
Editorial Octaedro, S.L.
C. Bailèn, 5 – 08010 Barcelona
Tel.: 93 246 40 02
octaedro@octaedro.com
octaedro.com - octaedro.cat

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només es pot fer amb l'autorització dels seus titulars, llevat de les excepcions previstes a la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, cedro.org) si necessiteu cap fragment d'aquesta obra.

ISBN: 978-84-19506-92-4

DOI: <https://doi.org/10.36006/82001-1>

Coberta: Tomàs Capdevila

Realització i producció: Editorial Octaedro

Sumari

La competència digital docent, un repte al màster de formació del professorat.	9
RAMON PALAU I JORDI MOGAS	
1. El desenvolupament de la CDD al màster de formació del professorat de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB)	13
ANDY MORODO HORRILLO	
2. El desenvolupament de la CDD al màster de formació del professorat de la Universitat de Barcelona (UB)	25
KATIA VERÓNICA POZOS PÉREZ, DIEGO CALDERÓN-GARRIDO I SUSANA ARÀNEGA ESPAÑOL	
3. El desenvolupament de la CDD al màster de formació del professorat de la Universitat de Girona (UdG)	37
JESÚS GRANADOS SÁNCHEZ	
4. El desenvolupament de la CDD al màster de formació del professorat de la Universitat de Lleida (UdL)	45
ALEXANDRA VRACIU, ANNA MARSOL I MONTSERRAT CASANOVAS	

5. El desenvolupament de la CDD al màster de formació del professorat de la Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya (UVic-UCC)	55
GIL PLA-CAMPAS, JOAN ARUMÍ-PRAT I JORDI CHUMILLAS-COROMINA	
6. El desenvolupament de la CDD al màster de formació del professorat de la Universitat Oberta de Catalunya (UOC)	67
ADRIANA ORNELLAS, LORENA BECERRIL, NEUS BANQUÉ-MARTÍNEZ I ELSA SANTAMARÍA	
7. El desenvolupament de la CDD al màster de formació del professorat de la Universitat Politècnica de Catalunya (UPC)	79
MAICA SANZ, RAMON MARTÍ I ENRIC MAYOL	
8. El desenvolupament de la CDD al màster de formació del professorat de la Universitat Pompeu Fabra (UPF)	93
EVARISTO DE LA TORRE, TONI TUBIO, RAMON BARIAM, MAR CARRIÓ I DANIEL CASSANY	
9. El desenvolupament de la CDD al màster de formació del professorat de la Universitat Ramon Llull (URL)	103
XAVI CANALETA, JOSEP CAMPOS-RIUS I DAVID SOLER	
10. El desenvolupament de la CDD al màster de formació del professorat de la Universitat Rovira i Virgili (URV)	111
JORDI MOGAS, RAMON PALAU, CÈLIA LLURBA I GISELA CEBRIÁN	
11. El desenvolupament de la CDD al Màster Interuniversitari de Formació del Professorat de Matemàtiques (UAB, UB, UOC i UPC)	123
MIREIA LÓPEZ-BELTRAN I JORDI DEULOFEU-PIQUET	

La competència digital docent, un repte al màster de formació del professorat

RAMON PALAU I JORDI MOGAS

1. El màster de formació del professorat a les universitats catalanes

El Màster Universitari de Formació de Professorat d'Educació Secundària Obligatòria i Batxillerat, Formació Professional i Ensenyament d'Idiomes, que en aquest llibre s'abreuja com a màster de formació del professorat (MUFP), són uns estudis d'orientació professional que pretenen habilitar amb les competències necessàries per exercir la docència en els nivells referits. S'imparteix a diverses universitats, i substitueix l'anterior certificat d'aptitud pedagògica (CAP). Es tracta d'un màster adreçat a estudiants titulats amb una diplomatura, una llicenciatura o estudis de grau i que tenen l'objectiu d'exercir com a docents d'Educació Secundària o de Formació Professional. Depenent de la seva titulació d'origen podran accedir a una especialitat o a una altra.

Com recorda l'*Informe d'avaluació transversal* presentat per AQU Catalunya (2021), el màster de formació del professorat es va començar a impartir el curs acadèmic 2009-2010 amb l'objectiu d'acreditar la formació pedagògica i didàctica exigida per la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació per exercir la docència en determinats ensenyaments del sistema educatiu. La implantació d'aquest títol va comportar l'extinció de la formació conduent a l'obtenció del certificat d'aptitud pedagògica (CAP) l'any acadèmic 2008-2009.

Concebut com un títol habilitant per a l'exercici de les professions regulades a què s'al·ludeix en la seva denominació, el MUFP vincula la planificació i el desenvolupament dels seus ensenyaments al que estableix el Reial decret 1834/2008, de 8 de novembre (BOE, de 28 de novembre de 2008), pel qual es defineixen les condicions requerides per a l'exercici de la docència en els nivells educatius, els ensenyaments i les especialitats d'educació secundària obligatòria i batxillerat, la formació professional i l'ensenyament d'idiomes. Els seus plans d'estudis s'han de concretar en un postgrau oficial amb una durada de 60 crèdits europeus (ECTS), integrant en la seva estructura curricular mòduls de caràcter genèric (aprenentatge i desenvolupament de la personalitat; processos i contextos educatius; societat, família i educació) i específics (complements per a la formació disciplinària; aprenentatge i ensenyament de les matèries corresponents; innovació docent i iniciació a la recerca educativa), entre els quals es preveu la realització d'un pràcticum d'especialització als centres educatius reconeguts amb aquesta finalitat i la presentació d'un treball final de màster (TFM). D'ençà de la seva incorporació a l'oferta dels ensenyaments universitaris, el curs 2009-2010, s'han adoptat i aplicat diverses disposicions, actuacions, etc., orientades a millorar-ne la regulació i el desenvolupament acadèmic, tant a escala estatal com en el Sistema Universitari de Catalunya (SUC). (AQU Catalunya, 2021, p. 9)

D'acord amb la informació que es proporciona a l'alumnat i a la societat en general, AQU Catalunya (2021) reconeix que «convé tenir present que hi ha aspectes que són decisius per al desenvolupament acadèmic del màster, així com per als processos d'inserció laboral i per a l'exercici professional docent».

Dins aquests punts, ens recorda el que indica la Comissió Europea:

En les seves conclusions sobre una formació efectiva de professorat, insisteix que «els programes de formació docent han de tenir més en compte assumptes específics com incloure mètodes eficaços per ajudar els estudiants a adquirir competències transversals, com ara competència digital, aprendre a aprendre, esperit emprenedor i pensament crític i creatiu, i, també, enfortir les competències lingüístiques. (Comissió Europea, 2014, citat a AQU Catalunya 2021)

Un dels reptes principals actuals del màster és com el professorat en formació inicial, desenvolupa la capacitat per exercir la tasca professional amb una competència en tot allò relatiu a l'ús de la tecnologia (recursos, aparells i entorns digitals). Quan parlem d'aquesta competència, fem referència a la *competència digital docent* (CDD).

2. La competència digital docent

Hi ha diferents marcs i documents que posen bases a la comprensió de la CDD del professorat de Catalunya (Generalitat de Catalunya, 2018). El *Marc de referència de la competència digital docent* (*Marco de referencia de la competencia digital docente*) va ser elaborat pel Ministeri d'Educació i Formació Professional, i publicat al BOE núm. 116, de 16 de maig de 2022, mitjançant la Resolució de 4 de maig de 2022, de la Direcció General d'Avaluació i Cooperació Territorial (Generalitat de Catalunya, 2022).

En els estudis oficials no hi ha requeriment de registrar-se per un marc concret en aquest moment, sinó que des dels diferents plans d'estudi es decideix com abordar aquest aspecte. De fet, com es mostra en aquest llibre, la CDD es treballa generalment d'una forma tangencial, i molt sovint a criteri i capacitat del professorat corresponent. Això ens fa entrellucar una necessitat encara no suficientment abordada i resolta.

3. El desenvolupament i l'avaluació de la CDD en el màster de formació del professorat

En aquest llibre s'ofereix un compendi d'aportacions de les onze universitats de Catalunya que imparteixen el MUFP: Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), Universitat de Barcelona (UB), Universitat de Girona (UdG), Universitat de Lleida (UdL), Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya (UVic-UCC), Universitat Oberta de Catalunya (UOC), Universitat Politècnica de Catalunya (UPC), Universitat Pompeu Fabra (UPF), Universitat Ramon Llull (URL), Universitat Rovira i Virgili (URV), i Interuniversitari de Matemàtiques (UAB, UB, UOC i UPC), que de

forma conjunta formen part del Programa de millora i coordinació del màster de formació del professorat a Catalunya.

Cada capítol es focalitza a descriure des de l'aproximació de cadascuna de les universitats de quina forma es treballa i desenvolupa aquesta CDD i, si escau, com s'avalua. El lector pot centrar l'atenció en determinades universitats amb deteniment, ja que de cada universitat s'exposen amb format lliure els aspectes que s'han considerat més rellevants per tenir una visió àmplia i una comprensió apropiada del tema que ocupa aquest llibre. En tot cas, entre les diverses aportacions hi ha elements estructurals que es repliquen, com ara la introducció als aspectes més bàsics del màster, mentre que aquells referits al desenvolupament de la CDD mostren aspectes convergents i alhora les diferències que sorgeixen pel fet de no tenir una regulació més marcada en aquest aspecte concret.

El recull permet tenir una visió global i descriptiva, de la panoràmica referent a la CDD al màster de formació del professorat ofert per les universitats catalanes, apuntant horitzons que cal aproximar i segurament treballar i resoldre en futurs treballs.

4. Referències

- AQU Catalunya (2021). *Informe d'avaluació transversal. Màster universitari de Formació de Professorat d'Educació Secundària Obligatòria i Batxillerat, Formació Professional i Ensenyament d'Idiomes*. <https://www.aqu.cat/doc/Publicacions/Informes-transversals/Informe-transversal-Formacio-del-Professorat-Secundaria>
- Departament d'Educació (2022). *Màster de formació del professorat*. <https://educacio.gencat.cat/ca/arees-actuacio/professors/formacio/formacio-exercici-docencia/master-formacio-professors>
- Generalitat de Catalunya (2018). *Competència digital docent del professorat de Catalunya*. https://repositori.educacio.gencat.cat/bitstream/handle/20.500.12694/229/competencia_digital_docent_del_professorat_de_catalunya_2018.pdf?sequence=1
- Generalitat de Catalunya (2022). *Marc de referència de la competència digital docent*. <https://educacio.gencat.cat/web/.content/home/departament/publicacions/colleccions/pla-educacio-digital/marc-referencia-competencia-digital-docent/marc-referencia-cdd.pdf>

El desenvolupament de la CDD al màster de formació del professorat de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB)

ANDY MORODO HORRILLO

1. Com s'organitza el màster?

Anualment, la UAB ofereix 210 places distribuïdes en set especialitats de 30 places cadascuna. Aquestes especialitats han estat: biologia i geologia, llengua i literatura catalana i espanyola, geografia i història, física i química, anglès, francès i orientació educativa. Bianualment, també s'ofereix música com a vuitena especialitat, amb 30 places més.

Acadèmicament, el màster consta d'un únic curs de 60 crèdits ECTS, tot i que es pot fer per via lenta en dos cursos, i s'organitza en cinc mòduls, dos dels quals són específics per a cada especialitat i els altres tres són compartits o comuns a totes les especialitats: Pràcticum, Treball de Fi de Màster i Formació Psicopedagògica i Social. Aquest darrer es coneix generalment com a *mòdul comú*.

Al llarg del curs acadèmic podem distingir les fases següents: de principis d'octubre fins a mitjans de novembre (sis setmanes) es fan classes a la universitat del mòdul comú i dels dos mòduls específics. La segona meitat de novembre (dues setmanes i tres dies) es du a terme la primera estada de pràctiques al centre. Els mesos de desembre, gener i febrer (deu setmanes) es reprenen les classes a la universitat com en la fase inicial. En aquesta fase finalitzen les classes del mòdul comú. Durant els mesos de març i abril (set setmanes) es du a terme la segona estada de pràcti-

ques al mateix centre on s'havia dut a terme la primera i al mes de maig (quatre setmanes) es finalitzen les classes dels mòduls específics. Finalment, durant el mes de juny es fa el lliurament i la defensa del treball de fi de màster (TFM). Cal mencionar que al llarg de tot el període també se celebren conferències i seminaris sobre continguts diversos, així com tutories i sessions de valoració amb l'alumnat.

L'equip docent del màster és nombrós i varia en funció del mòdul: pot anar de dos docents en algun mòdul específic fins a 16 docents al mòdul comú, i encara en són més als mòduls de pràcticum i TFM. A més, aquest professorat pertany a departaments diferents, així que, en definitiva, podem parlar d'un equip de docents ampli i variat.

Pel que fa a la gestió, en un primer nivell situem la coordinació general, formada per la coordinadora general del màster i els coordinadors i coordinadores de cada especialitat i del mòdul comú (que a efectes de gestió es considera com una especialitat més). Aquí, i sota el paraigua del vicedeganat de màsters de la Facultat de Ciències de l'Educació, es decideixen aspectes generals del màster com l'organització, el calendari, el funcionament dels mòduls de pràcticum i de TFM o sobre metodologia i avaluació entre d'altres.

En un segon nivell trobem la coordinació per especialitats. Aquí es consensuen aspectes didàctics com els continguts, les metodologies, l'avaluació o les conferències i seminaris. En el cas del mòdul comú, es realitza una coordinació pròpia que permet assegurar que aquest s'imparteix igual en totes les especialitats i que alhora vetlla per la coherència tant interna entre les tres àrees que en formen part (psicologia, sociologia i pedagogia) com externa amb la resta dels mòduls, amb l'objectiu d'assegurar la qualitat del procés d'ensenyament-aprenentatge: evitar duplicitats, mantenir una distribució coherent de la càrrega lectiva de l'alumnat, etc. Amb aquesta mateixa finalitat també té lloc com a mínim una coordinació anual entre el professorat del mòdul comú i el de l'especialitat que comparteixen grup d'alumnes. Finalment, en un tercer nivell hi ha coordinacions tant entre el professorat que s'encarrega d'un mateix grup (per exemple, per consensuar l'avaluació) com entre el professorat de la mateixa àrea (per exemple, per distribuir els continguts o els recursos pedagògics).